

Te Peretitenira'a No Porinetia farani

PIHA PUTURA'A PARAU 'API

Mahana toru 20 nō māti 2019

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

E nā mua te Fenua 'i te tauturu 'i te mau 'utuāfare moni 'ava'e ha'iha'i

Ua haamau te Fenua 'i te hō'ē tauturu nō te mau 'utuāfare 'e 'opua ra 'e 'e hoo mai 'aore rā 'e patu 'i te fare 'ei nohoraa tumu, te tahi fā nō teie 'opuaraa 'o te pa'epa'e ato'a ia 'i te mau tamuta fare. I muri mai 'ua faarava'ihia teie tauturu, nō te tâta'iraa 'e te faararahi anei 'i te mau nohoraa tumu.

Ua tere maita'i teie tauturu, 'e 'ua hinaaro te Fenua 'e haapūai teie tauturu a te Hau nō te mau 'utuāfare moni 'ava'e ha'iha'i. nō reira 'ua faaoti te Apoorahau 'ia tâ'oti'ahia tei tauturu nō te mau 'utuāfare noa 'e fāna'o 'e 3 'aore rā 'e 4 moni tahua 'i te 'ava'e (SMIG).

Nō te fāna'o 'i teie tauturu 'e nā roto atu ihoa ia 'i te târahu 'i te fare moni, nā roto atu 'ia na te tauturu 'e matara ai, 'ua pāpū 'ua ara nā fare moni 'e toru 'o te fenua nei.

Faaāpīraa 'i te mau râve'a haamāmāraa tute a te Fenua nō te haamaita'i atu ā 'i te mau 'amaa 'e faahotu pāpū nei 'i te 'imiraa faufaa

E mau 'opuaraa nō roto mai 'i te Mono Peretiteni nō ni'a 'i te mau haamāmāraa tute 'a te Fenua.

A tahi te tauraa ia 'i te mau parau faa'i nō te 'oomo atu 'i te mau faaueree mana 'o tei mātīhia 'i titema 'i mā'iri. Tei tau 'o te faaōraa mai ia 'i te mau hotera 'utuāfare, 'o tei fana'o ato'a 'i teie râve'a, mai te mahana mātāmua nō tenure 2019.

Ua vauvau ato'a atu te Mono Peretiteni hō'ē 'opuaraa ture Fenua nō te faaō ato'a mai 'i te faaotiraa 'i raro nei :

- I roto noa 'i te 'aveia 'e pāhono ra 'i te mau aniraa 'o te fāriiraa râtere, te aroaro 'o te haamāmāraa tute 'o tei tūra'ihia 'i ni'a 'i te faito 60%, nō te mau tâta'iraa 'e te faarahi atu-ā 'i te tai'o piha ta'otoraa ;

- Nō te mau pahi uta râtere, râve'a pūai 'o te 'imiraa faufaa, 'e fana'o ato'a rātou 'i te haamāmāraa tute 'i ni'a 'i te faito 50% e 30% nā mua a'e nei.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf 40 47 30 00

- E 'inaha, 'o tei tapura 'âpîhia, nô te mau vâhi tape'araa pereoo-uira, teie 'opuaraa nô te faaîti mai ia 'i piriha'o 'o te tereraa pereoo 'i Porinetia nei, nô râtou, te haamâmâraa tute tei ni'a 'i te faito 40% ê 'e 60% mai te peu ê 'e tape'araa nô te huiraatira.

E rave rahi atu-â faaotiraa, 'o te nehenehe 'e faahiti atu ;

- Te tauraa 'i te mau tute 'i ni'a 'i te 'âanoraa 'o te mau faretoa, faaîti 'i te teimaha 'o te mau tute faretoa 'i roto 'i te mau motu ;

- Tamau noa te tute 'ore nô te mau pereoo môri e uira faito 4/4, nô te mau motu 'e atu 'ia Tahiti e Moorea. Nô te tere 'o teie faueraa mana 'o tei hope ho'i 'i titema 2018 ra, te ani nei te Mono Peretiteni 'ia faatere faahouhia teie faaueraa mana nô te huiraatira 'o te mau motu.

E tuuhia atu teie 'opuaraa 'i mua 'i te Apooraa a Porinetia 'i te area 'o eperera.

E piiraa tata'u nô te hô'ê 'ôpuaraa a farani nô te turu 'i te faahoturaa 'o te 'imiraa faufaa 'âpî 'e te rarahi

Ua 'ite-au te Hau fenua ê 'ua ô 'ô Porinetia 'i roto 'i te tata'uraa « Territoires d'innovation » 'a Farani 'e 'o tei haamauhia 'e te 'afata haaputu a te Rêpûpirita.

Nâ te Hau farani te tapura faufaa 'i ni'a 'i te faito 'e 54 miria toata. Te arata'iraa 'ia turama 'e 'ia haafaufaa 'a nehenehe atu ai 'e 'âpee 'i te mau 'imiraa faufaa 'âpî 'e vai noa nei 'i roto 'i te mau fenua farani nâ te ara moana, mai te pae 'o te rorouira, te uira natura, te faura'o mâ, te tauraa 'i te huru 'o te faa'apu e te ûtuûturaa ma'i, aore râ te faatanotanoraa 'i te mau 'aravihi 'e te vairaa 'o te mâtete 'o te 'ohipa.

Te fâ nô te tâato'araa ia 'o te mau fenua farani, 'e tape'a mai 'e 20 a'e 'opuaraa 'e faa'ite mai ra 'i te mau arata'iraa 'avei'a 'âpî 'e e rarahi mau nô te faahotu 'i te 'imiraa faufaa, taatihia 'e te mau faatereraa fenua, 'opuahia 'e te mau taiete tivira, mana'ohia 'e te huiraatira. Te mau 'oire 'e te mau taiete 'e 'ana'anatae 'ia fârerei 'i te mau Faatereraahau 'o te 'âmaa 'opuaraa nô te hâmani 'i tâ râtou mau parau mana.

Te pâruru pâpû 'i te tuhaa tautai faaturehia 'i Punaauia

Nô 2016 ra te tuhaa toru a-raa-hia te mau vâhi tautai 'i te tairoto 'o te 'oire 'o Punaauia. Te mau fâ 'o teie tâ tuhaaraa 'i a vai maoro te ora 'o te faufaa moana 'o te tairoto. Nô te reira 'ua haamauhia mai te hô'ê tomite ti'aau 'e nâ na ara noa mai 'i ni'a 'i teie tuhaa miti 'e ia faa'ite mai râtou 'i te mau 'opuaraa ia-au 'i te ti'aauraa tautai a te 'oire.

I novema 'i ma'iri, 'ua haamau te piha fâriiraa râtere 'i te hô'ê 'ê'a

Tairoto 'i Vaiava, 'ei 'ê'a hamâta'ita'i 'e haapiiraa nâ te tamarii 'e te râtere, 'i te 'una'una 'o te natura 'i raro 'i te tairoto e te faufaa 'ia pâruruhia 'ô ia. Nô te reira 'ua haamana te Apoorahau 'i te parau 'opaniraa 'i tâ'a haere nâ te area 'o te 'ê'a tairoto.

Ua fârii Porinetia 'e 216 268 râtere 'i 2018

Ia-au 'i te mau numera nô titema 2018, 'i piahia 'e te piha numera a te Hau. O te faa'ite mai ra ia 'i te mau râve'a 'e atu nô te haamaita'i atu-â 'i te 'ohipa nô 2019.

Nô 2018 +13,1% nô atopa, +11,6% 'i novema 'e +18% 'i titema 'ua topa ia te tai'o 'o nâ matahiti 13 'i mahemo. Inaha 'ua fârii mai tatou 'e 216 268 manihin 'i râtere mai, aore-â teie tai'o 'i nao'ahia mai 2007 mai, 'ia 'âmuihia 'e 263 556 manihini ia 'o tei râtere mai. Eaha te mau tumu rahi 'i maraa ai.

A tahi, 'o te rahi raa mai te tere manureva mai te ara mai, French Bee e United Airlines.

Te piti o te tumu 'o rahiraa 135 te ûpoo rêni 'o te mau pahi uta râtere nô nâ taiete 'e 7 'e tapae mai nei, nâ te reira 'i tûra'i 'i te râtere marite 'ia tere mai.

Te tahi atu mau tumu, 'o te mau parau faatiani tâ tâtou 'i haapuroro noa na 'a 3 matahiti nâ roto anei 'i te rorouira e te mau turama 'e rave rau 'i ni'a 'i te rauraa 'o te hotera farii râtere 'e te rauraa motu 'i io tâtou.

Nô te mau hotera, ua pâpû, 'ua maraa te moni ô mai 'i te piha hô'ê, 'ua marii rii au noa mai 2014, taa'ê atu 'ia Raromata'i. e vairaa taa'ê ia 'o te tai'o tauui 'ua piri 'i te 80% 'i tiurai tae atu 'i novema 2018, topa mai 'i 2017 'ia faa-au-hia 'e 2016 'i roto 'i te tahi atu mau taamotu, maraa faahou 'i 2018 'i Tahiti, Moorea, Tahaa e Huahine. Nô Popora aita 'e tauiraa.

Te mea 'e tâpe'a mai, te rahiraa mahana 'e faaeahia mai 'e te râtere +0,7mahana 'i 2018 vai noa atu ai 'i ni'a 14,7mahana, 'ua maraa ato'a te rahi o te pô râtou 'e parahi mai ai +13,6%. E mau numera faahiaia nô 'ite 'i te nuuraa 'o te 'imiraa faufaa 'a Porinetia.

Noatu te maraa 'o te mâtete mai roto 'i te mau fenua hâpono râtere, e te maraa 'o te manihini 'i te matahiti 'i ma'iri, ia tâmau noa tâtou 'i te tutava 'i ni'a 'i te mâtete Atia 'i Tâpône ihoa râ, nâ reira ato'a te mâtete Oteania, Aotearoa, Auteraria. E te mâtete 'âpû, Tanata, 'inaha 'ua 'iriti tâtou 'i te hô'ê pu 'ohipa 'i reira, te tumu ia 'i maraa rii mai ai +23,1%, 'e te pâpû mai ra 'e hemo te mâtete Itaria 'i 2019 'e mâtete maita'i ho'i 'i 2018 ra.

Tauturu moni nâ te tômite 'utuâfare fetii

Ua faaoti te Apoorahau 'e hôro'a 'e 87 mirioni nâ te Tomite 'o te mau 'utuâfare 'a Porinetia (CMFR) nô tâ na tereraa faufaa nô te matahiti 2019.

Fanauhia teie taatiraa 'i 1080 ra 'i raro a'e 'i te ture 1901 'e 'o tei piihia na (maison familiales rurales) 'i Tahiti e Huahine, Tahaa e Rurutu, nâ te Hau 'o ia e tiaau tô na tereraa, te 'afata faufaa 'e te hâpiiraa.

Mai te reira mai tau, nâ Porinetia noa ihoa 'e amo nei 'i te 'afata faufaa nô te tereraa 'o teie tomite mai te utaraa e te puhaparaa tamarii 'e faahaerehia mai nei roto 'i te mau pû a te MFR, nâ reira te haapâpûraa 'i te mau hâpiiraa 'a te mau tamarii 'ia ho'i mai 'i ni'a 'i te faito maita'i.

I te 6 nô mâti 'i ma'iri, 'ua fârii 'amui te tomite ti'âau faufaa 'a te Apooraa a Porinetia, 'ia horo'ahia ihoa tâ na tapura faufaa matahiti.

Tauturu moni nâ te Taatiraa fârii râtere 'a Porinetia

Ua faataa te Apoorahau 'e 30 mirioni toata nâ te taatiraa fârii râtere 'a Porinetia (ATAPF) nô te âmo 'i tâ na tarena 'ohipa 2019 'e te faatianiraa 'ia Tahiti e te mau motu.

Ua ti'a mai 'i 2010 ra tau ai ai tôna i'oa 'i 2018 nei, 'e taatiraa teie 'e haaputu nei 150 taiete rii fârii râtere 'i roto 'e 34 motu, te auraa 'e 850 piha, 74 taiete rii faa'ana'anatae râtere 'i ni'a 10 motu.

Tâ na tarena nô teie matahiti, 'o te faaôraa ia 'i tâ na mau hoho'a tâviri faatiani 'i roto 'e 9 piha fare hâpiiraa. Te mau tumu parau « tô'u 'oire 'e 'ohipa nâ'u » tauturuhia mai 'e te faatereraa 'o te mau hâpiiraa 'a te 'au 'e tâ te tivira, 'ia ô ato'a râ 'i roto 'i te huiraatira nâ roto ia 'i te fâreerei roa raa 'ia râtou 'ia matara mai te mau tua'âai, te iho 'e te mau taïpe 'o te fenua, te faanahoraa 'i te hô'ê rururaa matahiti nâ te mau mero 'e te haamauraa 'i te mau tata'uraa matahiti.

Ua mana'o ato'a 'e toro 'i tâ na mau faatianiraa 'i roto 'i te mau faa'iteraa 'e tupu nâ te ara mai ia Eropa, Marite, Tanata, Aotearoa e Auteraria, 'e tupu te mau 'aitauraa ta'ere 'e râtere 'e te mau nunaa tumu 'o Marite nô Kahwanake e tô Rapanui 'e tauturuhia mai teie 'opuaraa 'e Atout France e Clé Vacances France.

Rururaa nâ te mau piha 'ohipa 'a te Hau 'i te 23 nô eperera

O te 5raa matahiti 'o teie fâreereiraa a tupu ai nâ te mau piha 'ohipa a te Hau 'e fârii nei 'i te huiraatira, te tumu parau 'i teie matahiti 'o te « Tahô'ê 'ei 'ohipa pâpû nô te nunaa ».

E fâreereiraa faahiahia teie, nô te tâpr'a noa 'i te î'e'ê 'o te tau haamaita'iraa e te feruri tâmauraa 'i te mau 'avei'a 'a te mau piha 'ohipa 'a te Hau nô te huiraatira, faaineine 'i te mau pâhono hinaaro hia 'e te huiraatira. E tupu teie fâreereiraa 'i te Fare Tauhiti Nui 'i te 23 nô eperera mai te hora 8 'e tae 'i te hora 12 e te 'âfa.

Te tae mai nô tauâ rururaa nei, te mau ti'a nô nâ 'apooraa mana, te mau faatere pû a te Hau, te mau faatere piha 'ohipa, te mau raatira 'opuaraa, te mau mero 'ohipa 'a te mau Faaterehau, te mau mero 'ohipa a te Apooraa a Porinetia e te mau piha 'ohipa 'a te Hau Nui, nâ reira te mau faatere piha 'ohipa 'a te mau 'oire.

I te taima po'ipo'i 'o te tai'oraa ia 'i te tapura 'ohipa 'i haahia mai, te piti 'o te tuhaa 'o te matuturaa ia 'i ni'a 'i te huru 'o te fâriiraa 'i te huiraatira. E vauvauhia atu ai te 'opuaraa 'e ravehia nei 'e te Hau fenua e, te vauvauraa 'ite 'ohipa a EDT, te CPS e te OPT. E faa'ite mai râtou 'e mea nâhea tâ râtou mau arata'iraa 'ohipa.

Parau faataa 2018 nô te pape inu a te huiraatira 'i Tahiti e te mau motu

Nâ roto atu 'i tâ na tarena 'ohipa 'o te pârururaa 'i te êa 'o te huiraatira, nô 2018, 'ua rave tamau noa mai te pû Aupuruaea 'e te faatereraa 'o te Êa, 'i te mau hi'opo'araa pape inu 'e 'operehia nei nô te huiraatira 'i Tahiti e te mau motu.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence-pf 40 47 30 00

E 20 noa 'oire e te taatiraa 'oire Te Oropaa tei tape'a 'i tâ na tarena 2018 nô te hi'opo'araa tamau 'i te maita'i 'o te pape 'o tâ na 'e 'opere nei nô te huiraatira, 'e ia-au 'i te mau faaueraa 'e vai nei. Te 'âpaparaa matahiti, 'e 20 noa 'oire te ô 'i roto 'i te tapura faaueraa, te auraa ra tei ni'a 'i te faito 87% 'o te huiraatira, 'e faito maita'i ia.

Te vairaa 'o te pape 'e 'operehia nei 'e te mau 'oire 'i 2018 ra

2018, 11 'oire tei 'opere 'i te pape înu : Papeete, Pirae, Arue, Mahina, Faa'a, Punaauia, Papara, Popora, Tumaraa, Uturoa, e Tahaa.

E nehenehe ato'a 'ia tapura 'i te 'auri 'opere pape Van Bastolaer 'i Tai'arapu hitiaaotera, Nuuroa, Papetoai, Temae, Maharepa 'i Moorea, Narui 'i Rurutu, Avera Raiatea, Hatiheu, Haamene e Tarae Huahine, 'o tei 'opere ato'a 'i te pape înu.

Te mau 'oire 'o tei nuu pâpû, Tahaa 99%, Taptapuatea 91%, Rurutu 91%, Huahine 85%. Tei topa te 'oire Rimatara, Tupuai e Paea.

Te vairaa 'o te pape 'i 'operehia 'e te mau 'oire mai 2014 tae mai 'i 2018

I Tahiti, 'e pape hau atu 'i te maita'i 'i roto 'i te mau 'oire rarahi 'ê atu 'ia Paea 'e Papara te tahi atu mau 'oire e 'ere 'i te pape mâ taa'e atu 'ia Van Bastolaer.

I Raromatai, te 'opere tamau nei 'i te pape hau atu 'i te maita'i. i Huahine, Tahaa, Taputapuatea e Uturoa, 'ere ia 'i te 'opereraa tamau, te maraa mai nei râ. Ua mâ mai te pape 'i Tumaraa e Uturoa 'i 2017 ra 'e Tahaa 'i 2018. Nâ reira 'i Rimatara, Rurutu e Tupai.

Are'a 'i Matuita 'e Tuamotu-Maareva, 'e mea varavara te mau hi'opo'araa 'i te ravehia, te mana'o râ e'ere 'i te pape maita'i 'ia înu.

Ua 'itehia te mau tumu 'o teie mau fifi, 'o te 'ore anei 'o te mau haapahuraa pape e te mau mâtini haamaarora 'e rava'i nei, aore anei 'e taata 'aravihi nô hapa'o 'i te reira tuhaa, 'aore râ 'ua tahito roa te mau haruharuraa pape, e 'e raverahi atu-a tumu.

Nô te mau vâhi tîtôraa mohina pape mato tô Papara, Van Bastolaer 'i Taiarapu, 'i Tema'e e Nuuroa 'e pape mâ tei faitohia 'i 2018 ra. I Maupiti, Nuku Hiva, Hiva Oa, Ua Huka e Ua Pou 'e pape tît'a 'e rapaauhia, te rahiraa 'o te taime e 'ere 'i te pape maita'i nô te înu.

E rave rahi haamaita'iraa 'i ravehia nô te 'opere 'i te pape mâ. Te rahiraa 'o te mau 'oire 'ua tarena râtou 'i te reira. I teie mahana nei 'e 35 motu Tuamotu 'e fatu nei 'e 51 pû haamâarora pape.

Te nuu rii-au noa nei te tapura 'ohipa nô te haamaita'i 'i te pape. I 2018 ra 62% 'o te huiraatira te fana'o nei 'i te pape înu 'i 2008 ra tei ni'a rii noa ia 'i te 17%. I tae ai 'i te râ faito nô te tutavaraa tuutuu 'ore ia 'a te mau mana fenua. Nâ reira te tutavaraa 'a te taatiraa 'o te mau 'oire 'a Porinetia 'o tei haamau 'i te tarena PAPE aore râ te mau tarenaraa Pâruru Êa 'o te pape (PSSE), 'e moihaa 'e faa'ohipahia nei 'e te tomite 'a te Hau Amui nô te Êa mai 2004 mai. Te vai nei te mau parau turama 'i ni'a 'i te tahua natirara 'a te CHPS: www.hygiene-publique.gov.pf

-0-0-0-0-0-

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf 40 47 30 00